

Datum   Vår referens
2016-08-22   FB

Diarienummer
A2016/01307/I

Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar

Ett nytt ersättningsystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga

Vårdföretagarna, som är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare med cirka 385 medlemmar inom individ- och familjeomsorg och 13 000 årsanställda, vill härmed lämna följande synpunkter på ovanstående remiss.

Vårdföretagarna är positiva till att regeringen vill förenkla regelverket genom det nya ersättningsystemet, minska den administrativa bördan och förbättra planeringsförutsättningarna. Däremot är vi kritiska till den nya ersättningsnivån vilken kommer medföra problem, både för kommuner och privata utförare, men även den korta tid som finns för omställning.

I remissen framförs ett antal förhoppningar att den föreslagna förändringen ska medföra förbättrade ekonomiska drivkrafter för kommunerna att göra kostnadseffektiviseringar. En stor del av kostnaderna för ensamkommande barn handlar om möjligheten att hitta boenden, d.v.s. fastigheter eller lägenheter. Bostadssituationen i landet är dock mycket ansträngd. Kostnaden för ett boende i storstadsregionen jämfört med i glesbygd är enorm, till detta svårigheten att hitta boende i storstadsregionerna. Den lägre ersättningen försvårar detta ytterligare och hur det ska lösas i storstäderna har Vårdföretagarna svårt att se.

Ett annat skäl till den föreslagna förändringen är att kommunerna idag har placeringsbeslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) för ensamkommande ungdomar upp till 21 år och erhåller därmed ersättning från staten. Bedömningen är att ungdomar i åldersspannet 18 – 21 år med permanent uppehållstillstånd inte generellt ska placeras enligt SoL, utan får ordna sitt boende som alla andra ungdomar. Enligt förslaget kommer förändringen frigöra resurser så att barn med behov av stöd och behandling kommer kunna prioriteras på ett bättre sätt då ensamkommande barn mellan 18 – 21 år utgör en stor del av resurserna. Om inte en motsvarande statlig ersättning utgår till kommunerna för att ta hand om ungdomar med stora omsorgsbehov som den som försvinner i och med att gruppen 18-21 år slutar placeras enligt SoL, har Vårdföretagarna svårt att se hur denna förändring frigör kommunala resurser. Det finns också en risk att gruppen ensamkommande barn inte ges de möjligheter till integration som är själva tanken. Det absolut viktigaste måste vara att bejaka barnperspektivet så att barnens behov blir tillgodosedda.

I fortsättningen blir 18 årsdagen ett avgörande vägskäl, då det krävs beslut utifrån den unges behov, enligt antingen SoL eller Lagen om vård av unga (LVU) för fortsatt placering. Är den unge i asylprocessen förflyttas denne till ett tillfälligt anläggningsboende. Har personen fått ett permanent uppehållstillstånd flyttar denne till någon form av eget boende och är där med inte längre placerad. Rättssäkerheten i relation till den nya ersättningen måste säkras upp med tanke på risken att skriva upp den unge i ålder för att kommunen ska slippa betalningsansvaret.

Skillnad mellan stödboende och HVB

År 2015 var rekord i antal människor som sökte asyl i Sverige. Runt 35 000 av dessa var ensamkommande barn och ungdomar. Landets socialtjänst gick på knäna och alla tänkbara lösningar för att hitta boende till de ensamkommande genomfördes. Vårdföretagarnas medlemmar vittnar om hur de dygnet runt blev kontaktade av uppgivna socialsekreterare som sökte boende och eller vård till ensamkommande barn och ungdomar. Ofta var informationen om de nyanlända mycket knapphändig och situationen ibland panikartad då bristen på boenden var enorm. Varken tid eller resurser fanns från kommunens sida att göra ordentlig behovsbedömning för varje individ, varför vissa personer placerades i boendeformer som var lämpade för de med större behov.

En del av de nyanlända är traumatiserade av tidigare händelser och har behov av både psykologisk hjälp och annan stöttning för att klara livet i det nya landet. Dessa individer bör placeras i Hem för vård eller boende (HVB) där bästa expertisen till hjälp finns. Däremot har många andra mindre eller annat behov av stöd för att komma in i det svenska samhället. Detta var också en av anledningarna till att den nya stödboendeformen infördes från och med 1 januari 2016. Stödboende ska vara ett komplement till de befintliga placeringsformerna HVB- och familjehem.

Enligt remissförslaget ska ersättningen för barn som placeras i HVB sänkas från dagens 1 900 kr till 1 350 kr per barn och dygn. Kraven på verksamheterna ska enligt förslaget vara oförändrade vilket blir mycket svårt att leva upp till då en konsekvens av den lägre ersättningen blir en lägre bemanning och/eller lägre kompetens hos personalen. Det är viktigt att komma ihåg att nuvarande regler och lagar för HVB ställer höga krav på personalens erfarenhet och kompetens, vilka även skiljer sig mot andra boendetyper. De föreslagna ersättningsnivåerna för boendekostnader för ensamkommande barn kommer inte att täcka de faktiska kostnaderna för omsorgen, vilket tvingar fram besparingar i verksamheterna och kvaliteten riskerar att försämrans. Det finns en uppenbar risk att det nya ersättningssystemet gör det problematiskt att leva upp till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Dessutom kan det bli en grogrund för oseriösa företag där man säger sig kunna erbjuda HVB för priser som är långt under de marknadsmässiga priser vi ser idag.

Konsekvensanalys

Vi instämmer i den kritik som lämnats bland annat från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att remissen helt saknar en ekonomisk konsekvensbeskrivning med hänsyn tagen till uppsägning av överenskommelser, avtal med privata utförare och uppsägning av personal. För att upprätthålla god kvalitet och stabilitet i ett företag krävs långsiktighet och planering. Många av landets företag har avtal med kommunerna som

sträcker sig över årsskiftet, något som omöjligtvis kan lösas under den korta omställningstid det nya förslaget innebär. Tids- och resurskrävande arbete med att säga upp ramavtal, konvertera verksamheter, starta nya boenden etc. kommer att belasta både företagens och kommunernas ekonomi hårt.

Liksom Föreningen Sveriges socialchefer (SFF), SKL och flera andra remissyttranden, anser Vårdföretagarna att längre tid behövs för omställning. Dels för att skapa nya boendeplatser, dels för att kunna utreda barnens faktiska behov.

Övriga synpunkter

Vi instämmer även i andra remissinstansers yttrande om att svarstiden för denna remiss varit orimligt kort. De förändringar som har övervägts innebär avsevärt förändrade förutsättningar för företagen som behöver diskuteras igenom. Att så pass tätt inpå semestertiden skicka ut remissen och avkräva svar direkt efter densamma känns inte riktigt seriöst.